

Acteursgroep Wunderbaum
Beleidsplan 2017-2020
Aanvraag Fonds Podiumkunsten

1. Korte typering van de organisatie

Wunderbaum is een acteursgroep die op collectieve wijze, zonder regisseur, theatervoorstellingen over actuele maatschappelijke thema's produceert. De artistieke kern bestaat uit Maartje Remmers, Wine Dierickx, Marleen Scholten, Walter Bart, Matijs Jansen (acteurs) en Maarten Van Otterdijk (vormgever).

We vertellen menselijke, herkenbare verhalen over grote thema's van onze complexer wordende samenleving. Onze stukken tonen hoe de problemen en vraagstukken van onze tijd onze personages en onszelf beïnvloeden. Dat doen we soms in de theaterzaal, maar bij voorkeur op bijzondere locaties, die we voor een langere periode tot een levendige, theatrale plek ombouwen: een ontmoetingsruimte voor onszelf, de omwonenden en het publiek.

We werken dikwijls samen met gastkunstenaars, buurtbewoners en experts. Het is de missie van Wunderbaum om bij elk project een verbinding te verwezenlijken tussen onszelf, de maatschappelijke groep waar de voorstelling over gaat, en de toeschouwers. Hoe heftiger en interactiever deze verbinding, hoe liever we het hebben.

Gedurende de aflopende beleidsperiode ontwikkelden we voorstellingen over de maakbare samenleving onder de overkoepelende naam *The New Forest*. We sloegen verbindingen naar niet-artistieke sectoren, werkten samen met experts uit de architectuur, politiek, futurologie, sociologie, alternatieve economie, asteroidmining en andere domeinen. Er ontstond geen louter chronologisch repertoire, wel een groeiend netwerk van voorstellingen. Wetenschappers zoals socioloog Willem Schinkel, die we hadden leren kennen bij een debat rond een van onze voorstellingen, leverden tekstmateriaal voor een latere voorstelling, *Unser Dorf soll schöner werden*. Het architectenbureau ZUS ontwierp decors voor *The New Forest – het begin*, *De komst van Xia*, *The House* en onze film *Stop acting now*. Twee rechters van de rechtbank Rotterdam ontwikkelden met ons het basisconcept voor *De Wet*. We hebben een community van toekomstdenkers opgezet; een netwerk dat blijft bestaan en waar we uit blijven putten.

Wunderbaum plaatst zich buiten de eigen, reguliere context: we produceren en spelen buiten de gangbare theaters. We gaan op zoek naar nieuwe publieken. We staan op pleinen, in havens, op schepen, in loodsen, op verlaten etages van kantoorgebouwen, op festivals voor zwarte muziek, in bruine cafés. We verrassen onszelf en de toeschouwers met nieuwe inzichten en provocerende gedachtes. We krijgen er energie van als dat lukt, en streven ernaar dat binnen dit kunstenplan verder op te drijven.

Onze uitvalsbasis blijft de Rotterdamse Schouwburg, die nu gefuseerd is met Ro Theater en Productiehuis Rotterdam tot Theater Rotterdam. Wunderbaum verbindt zich aan Theater Rotterdam als onafhankelijke partner. Dat betekent dat we artistiek en zakelijk autonoom blijven, maar dat Theater Rotterdam onze vaste Nederlandse premièreplek en coproductiepartner blijft.

De afgelopen jaren is onze werking steeds internationaler geworden en we voelen dat onze artistieke praktijk daar rijker van wordt. Wunderbaum maakt meertalige voorstellingen (bijvoorbeeld *Unser Dorf soll schöner werden*), werkt samen met buitenlandse acteurs en amateurspelers (*We doen het wel zelf*), produceert in steden als Brussel, Los Angeles, Milaan en Berlijn. Dit nomadische karakter gaan we versterken. We werken zowel met kapitaalkrachtige, grote kunstenfestivals in Duitsland als met kleine theaterhuizen in Italië, Brazilië, New York en Antwerpen.

2. Artistieke uitgangspunten, signatuur en beschrijving activiteiten

a. Inhoudelijke en artistieke uitgangspunten

Sinds ons ontstaan in 2001 (toen heetten we nog Jonghollandia) werken we op collectieve wijze. Voorstellingen komen voort uit gemeenschappelijke brainstormen en gesprekken met kenners uit de wetenschap, politiek, economie, sociologie. We maken scènes die we elkaar voorspelen. Afwisselend zit er iemand van ons voor de Bühne en regisseert de anderen. Ook teksten schrijven we meestal zelf en die worden dan met elkaar verder bewerkt. We zijn dankzij onze collectieve werkwijze niet alleen bij onze eigen personages, maar ook bij die van elkaar en bij de encenering als geheel betrokken; het engagement van eenieder bij elke voorstelling vertaalt zich in een voelbare energie tijdens de voorstellingen. Deze methodiek heeft door de jaren heen een herkenbare signatuur opgeleverd.

De theatrale stijl van Wunderbaum laat zich kenmerken door een begrijpelijke, humorvolle, ontroerende, directe speelstijl en themabehandeling. We maken theater met de energie van een rockconcert. Kwaliteit en toegankelijkheid horen voor ons bij elkaar. We willen dat onze voorstellingen zowel voor doorgewinterde theaterliefhebbers als voor onervaren toeschouwers bijzondere ervaringen zijn.

Voor Wunderbaum blijft de politiek-maatschappelijke context de belangrijkste bron van inspiratie om theater te maken. Het zijn cruciale tijden voor Europa. Gedurende de afgelopen jaren volgden de crisissituaties elkaar in ijtempo op: financiële, humanitaire, politieke. Ze lijken niet te zullen afnemen. Buurlanden reageren op onderling tegengestelde manieren op de enorme uitdagingen die zich voordoen. Het kleine, welgestelde Europa heeft geen gemeenschappelijke strategie en al helemaal geen gemeenschappelijke waarden. De politieke en morele basis van onze eenheid wordt zwaar op de proef gesteld.

De gevolgen daarvan zijn allang in ons dagelijks leven merkbaar geworden. De humanitaire catastrofe in het Midden-Oosten en de aankomst van grote groepen vluchtelingen met verschillende culturele achtergronden splijt de publieke opinie in zowat alle Europese landen. Het uitzicht op langdurige, moeilijk te beheersen conflicten en op nog veel grotere, door de klimaatopwarming veroorzaakte rampen triggert binnen elke samenleving een paradoxale cocktail van defensieve en agressieve reflexen. Hoe reageren we als individu en als gemeenschap? Bestaat er een manier om open, eerlijk, taboeloos en respectvol met elkaar de problemen en uitdagingen van onze tijd te benoemen en oplossingen te bedenken?

We vinden het merkwaardig en onrustwekkend hoe we ons leven steeds meer vanuit al dan niet imaginaire begrensde deelgebieden voeren. Frontex beschermt de Europese

buitengrenzen steeds actiever. Er worden verzekeringen voor hoger opgeleiden ingevoerd. Een station is niet meer toegankelijk zonder OV chipkaart. Molenbeek wordt gezien als een geradicaliseerde deelgemeente; het theater als een toevluchtsoord voor blanke hoogopgeleiden...

In de nieuwe periode creëren we voorstellingen met als gemeenschappelijk thema: gated communities. Daarmee bedoelen we de steeds fysieker wordende grenzen tussen subgroepen in onze maatschappij. Het beeld van de letterlijk ommuurde 'witte' woongemeenschappen zoals je die in Kinshasa, Peking of Los Angeles aantreft, zien we nog niet in onze Europese steden, maar binnen tien jaar misschien wel. We gaan na waarom en hoe de samenleving uit elkaar lijkt te vallen, op welke manier mensen zich opsluiten binnen de eigen overtuiging, hoezo het nationalisme plots weer hoogtij begint te vieren, en hoe wij als acteursgroep verschillende communities actief kunnen doorkruisen en bevragen.

Naar ons gevoel zal het thema van gated communities in de nabije toekomst alleen maar nog meer aan belang winnen. De groeiende ongelijkheid en de oneerlijke verdeling van rechten zorgt ervoor dat mensen zich met soortgenoten terugtrekken binnen de eigen muren, de eigen gewoontes, een eigen systeem van wetten en regels, van moraliteit. Materiële welvaart zal een steeds grotere rol spelen in de manier waarop mensen zich veiligheid kunnen verwerven. Voor steeds grotere groepen zullen de verworvenheden van onze welvaartmaatschappij een onbetaalbaar ideaal blijven of worden. Hoe realistisch zijn de verlichtingswaarden gelijkheid, vrijheid, broederlijkheid op een globale schaal? Is werkelijke gelijkheid geen gevaar voor onze levensstandaard? Wunderbaum houdt zich de komende jaren hoofdzakelijk met deze en dergelijke vragen bezig; niet als thematisch dogma, wel als inspiratiebron.

We onderzoeken en thematiseren ons eigen perspectief. Hoe 'gated' zijn we zelf? Hoe dragen we onze tradities, normen en waarden uit? In hoeverre moeten wij ons aanpassen als we met het vreemde geconfronteerd worden? Moeten we onze identiteit op scherp stellen en explicieter uitdragen? Kunnen we begrip opbrengen voor burgerbewegingen als Pegida, voor de voelbare verrechtsing in de samenleving, de harder wordende standpunten, de zogezegd noodzakelijke maatregelen om onze leefwereld te beschermen?

We zijn ervan overtuigd dat ons handelsmerk, namelijk op locatie theater over politieke en sociale thema's produceren in samenwerking met buurtbewoners en mensen van buiten de kunstensector, een krachtige wisselwerking van ervaringen en inzichten zal blijven opleveren.

Artistiek gezien zetten we onze traditie verder om op collectieve wijze alle aspecten van onze producties zelf aan te sturen. We gaan gerichte samenwerkingen met andere partners aan, binnen en buiten onze eigen theatercommunity. Zo zijn er samenwerkingen gepland met o.a. schrijfster Annelies Verbeke, regisseur Johan Simons, Paul Gerla van Kempen & Co, fotograaf Jan-Dirk Van der Burg, de Oegandese danser John Kayongo, journalist Lex Bohlmeijer, het theater Mare Culturale Urbano in Milaan, intendant Joachim Lux (Theater der Welt), muzikant Jens Boutery, televisieproductiehuis die Gebrueder Beetz uit Berlijn en performance artist Christeene Vale uit Texas.

Minstens twee voorstellingen die deel uitmaakten van *The New Forest*, ons vorige kunstenplan, nemen we mee naar onze volgende beleidsperiode, omdat ze hoogactueel blijven: *We doen het wel zelf* en *Helpdesk*. Ze staan voor verschillende theatrale stijlen die Wunderbaum kenmerken. De ene productie is een grote groepsvoorstelling over zelfverantwoordelijkheid en communitywerking, in samenwerking met burgerverenigingen en muzikanten; de andere is een monoloog tussen hoop en depressie, voor een publiek met hoofdtelefoons, gespeeld in een flatgebouw met uitzicht op de stad.

We doen het wel zelf ontwikkelen we inhoudelijk voortdurend verder. Op elke speelplek werken we met plaatselijke bewoners die zich voor goede doelen en burgerinitiatieven inzetten. We gaan in het zuidelijke - door de crisis sterk geplaagde - deel van Europa na, wat het betekent als de regering al enkele jaren forse spaarrégimes oplegt.

Behalve met nieuwe theaterproducties lanceren we de komende jaren een regelmatig terugkerend filmformat op internet: *ikhouechtvanholland.nl*. Samen met videokunstenaar Tijmen Hauer en regisseur Pieter Kramer ontwikkelen we een reeks korte filmpjes waarin we op groteske wijze mensen met meningen recht uit de onderbuik over actuele thema's aan bod laten komen. Hiertoe bouwen we als decor een bruine kroeg (alles in het bruin), waar elke aflevering wordt opgenomen. Er is alleen maar bruin bier, bruine nootjes en bruine worst te krijgen. Er hangen portretten van gebruikte volksleiders aan de muur. Het 'Minder Marokkanenlied' is er het stamlied, er wordt gescholden en gefilosofeerd. De stamgasten maken ook reclame voor onze voorstellingen. We spelen zelf en worden geflankeerd door gastacteurs, maar ook door opiniemakers, politici, wetenschappers en mensen die we ontmoeten. De filmpjes duren tussen 5 en 10 minuten en ze worden low-cost opgenomen in een eenheidsdecor. Ze overstijgen de loutere satirische sketch-show en bevatten behalve verrassende gedachten en fijngeslepen acteerprestaties ook een radicale esthetiek, steengoede muziek en overtuigende teksten.

Ikhouechtvanholland.nl heeft dankzij het internet een onvoorspelbare reikwijdte en levensduur. Dit doorlopende project heeft de mogelijkheid een breed, niet noodzakelijk theatergebonden publiek aan te spreken. We reageren vanuit onze eigen invalshoeken op een directe manier op de actualiteit. Daarbij lappen we de politieke correctheid en de goede artistieke smaak aan onze laars. We eigenen ons het discours van de grote massa toe, we transformeren en bevreemden de gangbare slogans, voorspelbare redeneringen en agressieve uitingen. We stellen ons als doel invloed uit te oefenen op de manier waarop mensen denken en praten over politieke en maatschappelijke thema's, over de huidige problemen.

b. Beschrijving op projectniveau

Voor 2017 zijn de volgende nieuwe voorstellingen gepland: *Wie is de echte Italiaan?*, *Cruise* en *Cosmopolis*. Verder worden in september en oktober *We doen het wel zelf* en *Helpdesk* hernomen: in het totaal 10 à 15 voorstellingen op locatie.

In chronologische volgorde:

1. *Wie is de echte Italiaan?*

Coproductie met het Mare Culturale Urbano theater (Milaan)

Aanleiding voor deze voorstelling vormt een anekdote, beleefd door onze actrice Marleen Scholten op woningjacht in Milaan, Italië. Zegt een makelaar: “Maakt u zich geen zorgen, hier wonen geen Chinezen of Peruvianen, alleen maar echte Italianen.”

Met dit stuk gaan we op reis naar de bakermat van het Europese fascisme. Dat doen we met behulp van lokale bewoners uit San Siro, een multiculturele achterstandswijk. Met hen beschrijven we de kenmerken van de echte Italiaan - vanuit de rol van de Nederlandse vreemdeling. Vervolgens maken we een tweede deel voor de voorstelling in Rotterdam, waar we op zoek gaan naar de echte Nederlander. We begeven ons in de sferen van de Lega Nord. Bestaan er andere vormen van nationalisme en identiteitsgevoel in Noord- en in Zuid-Europa? Uiteindelijk definiëren we de 'echte Hongaar', de 'echte Fin', de 'echte Pool' en uiteindelijk brengen we onze bevindingen samen in *Wie is de echte Europeaan?*

Coproductie met Mare Culturale Urbano theater (Milaan)

Vorbereidingen en repetities vanaf november 2016.

Voorstellingen februari 2017 in Milaan en Rotterdam.

Mogelijke tournee in september/oktober 2017.

Totaal 10 à 15 voorstellingen in kleine zalen.

2. *Cruise*

Coproductie met Theater der Welt, Hamburg (intendant: Joachim Lux)

Een voorstelling over de luxevakantie, die drijft op een onzichtbaar klassensysteem, vervuilende stookolie en de wens om tijdelijk te ontsnappen aan zichzelf en de wereld. We werken aan boord van een werkelijke cruise, die start in de haven van Hamburg, als entertainers voor het ontspanningsprogramma. We zingen Beatlesongs, begeleid door een pianist. De voorstelling zelf, die plaatsvindt in de haven met zicht op zee, heeft de vorm van een reisverslag met fotoreportage (foto's: Jan-Dirk Van der Burg) van onze ervaringen en gesprekken met toeristen, kapiteins en personeel. We meten onze bevindingen aan de tekst *A Supposedly Fun Thing I'll Never Do Again* van de Amerikaanse sterauteur David Forster Wallace, die zelf ook deelnam aan een cruise en daarover dit giftige en zelfkritische essay schreef.

Na de speelreeks voor Theater der Welt in Hamburg spelen we *Cruise* in de havens van Rotterdam, Antwerpen en Marseille, telkens in samenwerking met latin- en salsascholen.

Vorbereidingen en repetities vanaf januari 2017.
Voorstellingen Hamburg juni 2017, tournee langs havensteden (o.a. Rotterdam, Amsterdam, Gent, Antwerpen) in oktober/november/december 2017.
Totaal 45 voorstellingen in langere reeksen op locatie.

3. *Cosmopolis*

Coproductie Ruhrtriennale, NTGent, Theater Rotterdam, Collegium Vocale, WDR.
Regie: Johan Simons

Deze grote internationale, multimediale coproductie gaat bij de Ruhrtriennale 2017 in première op locatie en gaat daarna op tournee in grote zalen. In het hart van deze voorstelling staat de bewerking van Don DeLillo's beroemde roman *Cosmopolis* (2003). De jonge, steenrijke beursgoeroe Eric Packer wordt samen met zijn informaticaexpert in zijn limousine naar de kapper gereden, door een eindeloze file. New York staat vol auto's, opgehouden door talloze toeschouwers en protestgroepen: de president is op bezoek. Terwijl we intieme details over Packers liefdesleven en professionele problemen leren kennen, worden er demonstraties aan de andere kant van de geblindeerde autoraampjes.

Op een tweede niveau bevinden er zich bij de speellocatie eveneens protestgroepen, die tegen kunst en belastingsgeldverspilling protesteren. Ze richten zich op hoge politieke gasten die de voorstelling bijwonen. Rondom de première op de Ruhrtriennale vindt er een live televisie-uitzending plaats op de WDR (West-Deutsche Rundfunk), voor een miljoenenpubliek en in primetime. Het televisiestation levert een gefictionaliseerd verslag van de première, het protest er omheen en de stemmingmakerij rondom de Bundestagswahl die in de herfst van 2017 plaatsvindt, en neemt als inhoudelijke partner deel aan deze creatie.

Vorbereidingen en repetities vanaf half juni 2017.
Voorstellingen in september t/m november 2017
Totaal 20 voorstellingen op locatie of in grote zalen.

Voor de resterende 3 jaar van het kunstenplan zijn de voorgenomen voorstellingen nog niet volledig vastgelegd in planning en verkoop. Wij maken elk jaar 3 nieuwe producties en spelen 90 voorstellingen, waarvan 70 voorstellingen in het kleine/middenzaalircuit en 20 voorstellingen in het grote zalencircuit. Het merendeel van de voorstellingen gaat op locatie plaatsvinden.

4. *De geschiedenis van mijn stijfheid*

In deze theatervoorstelling over dans gaan we na hoe de opvoeding onze lichamelijke beleving beïnvloedt – de mate waarin we al dan niet lichamelijk kunnen ontspannen. Van filosoof Simon Schama lenen we de gedachte in hoeverre het landschap waarin we opgroeien, invloed uitoefent op onze psyche en op onze lichamelijke, en hoe het gevoelens zoals schaamte en vreugde kan teweegbrengen¹. In hoeverre wordt lichamelijke bepaald door culturele wortels? Hoeveel protestantisme, schuld en

¹ Simon Schama, *Landschap en herinnering*, Atlas Contact Uitgeverij, 2009

schaamte zit er in de preutsheid van de stijve Nederlander? Zitten we vast aan onze roots, of kunnen we ons losgooien? We nodigen voor deze voorstelling twee Afrikaanse dansers en een dj uit, en een Afrikaanse acteur die als cultureel antropoloog onze lichaamscultuur beschrijft. Met de in Nederland wonende danser John Kayongo leggen we contacten met speelplekken en dansopleidingen in Oeganda. We zijn in gesprek met het Noorderzonfestival in Groningen.

5. *White Male Privilege*

Coproductie beoogd met KVS Brussel (intendant: Michael De Cock)

In samenwerking met de Vlaamse schrijfster Annelies Verbeke, die eerder voor ons de tekst *Rail Gourmet* (2010) schreef, maken we deze pop-up theatervoorstelling over politiek correct taalgebruik, over onvermoede beledigingen en taboes in de huidskleurdiscussie. Waarom loop je tegenwoordig weer zo snel het gevaar een 'helper whitey' genoemd te worden, zodra je het als blanke opneemt voor de rechten van de gekleurde medemens?

We maken een gemakkelijk reisbare productie waarmee we in cafés, verenigingen, festivalcentra, buurthuizen opduiken, zoals bij onze voorstelling *Beertourist*. In Rotterdam spelen we bijvoorbeeld zowel in Annabel, in cafés op de Nieuwe Binnenweg als op het Zuidplein. Hoe kunnen we in multiculturele omgevingen met elkaar praten zonder het risico te lopen onvermoed op zere tenen te trappen? Wat met onze Hollandse liefde voor rechtuit-communicatie? Hoe relaxed is het om het als blanke luidop over deze problematiek te hebben - vooral in aanwezigheid van zwarten?

6. *Modern Times*

Coproductie met Theater Rotterdam, beoogde coproductie met Schwalbe en in samenwerking met amateurspelers

Een locatievoorstelling in de hal van het nieuwe Rotterdamse station, een grensgebied tussen openbare ruimte en gated community. Het publiek heeft hoofdtelefoons op en kijkt hoe de acteurs zich door de mensenmassa bewegen, contact maken met reizigers, wachtenden en handelaars: radertjes in een economische molen, zoals in een hedendaagse *Modern Times* van Charlie Chaplin. We zien hier verschillende communities langs elkaar heen schuiven. Het thema is de moderne werkende mens, gedreven door vooruitgang, uiterst gemotiveerd en altijd online. We plaatsen onze eigen biografieën tegenover die van de pendelaars, toeristen, zakenreizigers, wachtenden en studenten die ons toevallig kruisen en met wie we contact leggen. De voorstelling speelt gedurende een lange periode in het station en reist daarna naar andere grote stations.

7. *Gated World Ungated*

Voor 2019 en 2020 plannen we onder andere een project met drie samenhangende voorstellingen. Deze trilogie wordt een groot Rotterdams project in de Onderzeebootloods, waar drie aparte gemeenschappen worden opgebouwd: 1) bankiers, 2) jongeren van 13-14 jaar en 3) een moslimfamilie.

Op basis van Lex Bohlmeijers gesprekken die hij met leden van deze groepen voert, ontwikkelen we verhalen die zich in deze milieus afspelen. Elk van de stukken heeft ook een eigen, passende theatrale vorm. Het stuk over de bankiers is een moderne koningstragedie, geïnspireerd door de verhalen van Paul Gerla, CEO van Kempen & Co. Het stuk over de moslims wordt een soap-opera die herinnert aan onze voorstelling *Eindhoven de gekste* (2002). We gebruiken hiertoe het boek EUS van Özcan Akyol, een tweede generatie Turkse Nederlander, als leidraad. Voor het stuk over de jongeren laten we ons inspireren door de video-art van Ryan Trecartin, een kunstenaar die met o.a. Center Jenny een artistieke expressie vond voor een ultra-agressieve, provocerende, overgeseksualiseerde en hyperbewuste omgang met de media in de Amerikaanse jongerencultuur. We maken met deze stukken een trilogie over groepen die we ondertussen denken te kennen, maar die toch telkens aan ons begrip weten te ontsnappen. Het worden autonome voorstellingen, die we kort na elkaar in première laten gaan en zowel apart als in trilogievorm spelen.

8. Amerika-project

Een voorstelling met Christeene Vale, een Amerikaanse drag queen en performanceartiest die we hebben leren kennen tijdens onze speelreeks van *Looking for Paul* in Texas. Buiten Austin kan hij in Texas niet optreden, omdat hij gelynched zou worden. Texas, zeker in het Amerika van Donald Trump, waar iedereen zijn eigen revolver met zich meedraagt, is een gemeenschap die zich niet door rare outsiders laat besmetten. We onderzoeken hoe je als andersgeaarde in zo'n omgeving je eigen waardenpatroon, je eigen normen en lichaamsgevoel ontwikkelt. Paul Soileau, zoals Christeene in het echt heet, beschrijft zijn personage als een 'drag terrorist' waarmee hij als met een vlindermes het publiek snel en sterk kan beroeren. Met Christeene Vale in het centrum zetten we een Amerikaanse toneelklassieker als *Orpheus Descending* van Tennessee Williams (een oude bekende zet een conservatieve gemeenschap onder druk) naar onze hand en vertellen we die op een hedendaagse manier.

Met dit project bespelen we ook het netwerk dat we in Amerika hebben opgebouwd. Behalve in Austin in Texas doen we het Red Cat Theatre in Los Angeles en New York Live Arts aan, waar *Looking for Paul* heeft gespeeld en waar de producent van Christeene Vale werkzaam is.

3. Plaats in het veld

Wunderbaum is een acteursgroep die zich als onafhankelijke partner verbindt aan het nieuwe stadstheater Theater Rotterdam. We blijven nomadisch van karakter: voor elk project zoeken we de geschikte coproductiepartners en speelplekken in binnen- en buitenland.

Een tweede onderscheidend kenmerk is onze keuze voor locatietheater. Met onze locatievoorstellingen spreken we behalve het theaterpubliek dat ons volgt, ook toeschouwers aan die een verbinding met de locatie hebben en misschien niet naar het theater zouden komen.

Wunderbaum heeft, ten derde, een gemeenschapsvormende werking: we werken voor bijna elk project samen met lokale gemeenschappen, met omwonenden uit wiens verhalen

we putten, met experts uit het maatschappelijke domein dat ons ter inspiratie dient. Er ontstaat een sterk netwerk waaruit toekomstige samenwerkingen groeien. De mensen in ons netwerk hebben zeer verschillende achtergronden.

Ten vierde is er onze thematiek. We belichten grote politieke thema's vanuit een persoonlijk, concreet perspectief. Onze voorstellingen vertrekken sterk vanuit onszelf, ze spiegelen onze persoonlijke houding en gedachtes. We maken en spelen graag op de grens van fictie en realiteit.

Onze manier van acteren en groepsenergie zijn eveneens kenmerkend en leveren ons op het toneel veel op. We hebben een gemeenschappelijke liefde voor fysiek acteren. De verbondenheid en het onderlinge vertrouwen binnen Wunderbaum maakt dat we altijd bereid zijn om zo ver als nodig te gaan tijdens repetities en tijdens voorstellingen.

Samenvattend: we onderscheiden ons inhoudelijk en stilistisch sterk van theatercollectieven en gezelschappen om ons heen. Wunderbaum reageert op een directe en herkenbare manier op maatschappelijke gebeurtenissen en thema's. Onze producties hebben een gemeenschapsvormende werking. Per project beslissen we op artistieke basis waar en met wie we het maken, en hoe de speelperiode er het beste uit zal zien. We spelen zowel in grote zalen als in kleine achterafclubs en locaties in de stad. Ons nomadische karakter komt in vergelijking met ons vorige kunstenplan nog duidelijker uit de verf. We werken zowel in onze thuishaven Rotterdam als met internationale theaters en festivals zoals Theater der Welt, de Ruhrtriennale of New York Live Arts. We maken zowel grote groepscreaties als voorstellingen in intiemere bezetting.

Onze plaats in het veld wordt ook gekenmerkt door de vele maatschappelijke samenwerkingsverbanden die we aangaan en die vermeld staan op het einde van de volgende paragraaf, Ondernemerschap.

4. Ondernemerschap

a. Bedrijfsvoering en financiering

De stichting acteursgroep Wunderbaum werd opgericht op 4 april 2008 en is gehuisvest in de Rotterdamse Schouwburg. In de cultuurplanperiode 2009-2012 functioneerde Wunderbaum als zelfstandig rechtspersoon. Vanaf 2013 fungeert de stichting acteursgroep Wunderbaum in de coalitie Theater Rotterdam eveneens als zelfstandig rechtspersoon, maar wordt bestuurd door de directeur van de Rotterdamse Schouwburg, waardoor de stichting onder toezicht van dezelfde Raad van Toezicht als die van Theater Rotterdam valt.

Stichting Acteursgroep Wunderbaum kent de volgende formatieruimte:

- artistieke leiding, bestaande uit:
Walter Bart (1 FTE), Wine Dierickx (1 FTE), Matijs Jansen (1 FTE), Maarten van Otterdijk (0,7 FTE), Maartje Remmers (1 FTE), Marleen Scholten (1 FTE)
- zakelijke en algemene leiding (Maartje van Doodewaard) (0,84 FTE)
- acquisitie, planning (Josine Gilissen) (0,84 FTE)
- bureaumanager, productie-assistente (0,7 FTE)
- administratie (0,16 FTE)

Het totaal aantal FTE aan vaste personeelsleden is daarmee 8,24. Alle hierboven genoemde medewerkers hebben een contract voor onbepaalde tijd. Voor productieleiding, publiciteits/marketing en educatie medewerkers werken we met Theater Rotterdam en onze coproducten samen om kosten te besparen. Voor verdere productiemedewerkers, zoals technici, dramaturgen, e.d. worden freelance overeenkomsten afgesloten.

Financieringsmix

Buiten de inkomsten die vergaard worden dankzij onze samenwerkingsverbanden met bedrijven, instanties en particulieren, benutten we de inzichten die we verwierven bij het traject *Wijzer Werven*. Ook zullen wij een crowdfundingactie beginnen ter cofinanciering van *ikhouechtvanholland.nl*. Ook zetten we de werving voort van Pioniers: particulieren die Wunderbaum jaarlijks volgen en steunen in ruil voor een directe betrokkenheid bij de ontwikkeling van de projecten.

Wunderbaum zet in op een hogere bijdrage van fondsen en coproducten. In de afgelopen jaren hebben wij door intensieve fondsenwerving telkens hogere bijdragen van particuliere fondsen gerealiseerd.

Een nieuwe uitdaging is het aanvragen van Europese subsidie. Doordat Wunderbaum een internationale coproductie gaat maken met Hamburg, die tevens door Theater Rotterdam en Monty in Antwerpen wordt gecoproduceerd, kan Wunderbaum Europese subsidie aanvragen. Wij streven naar het tweejaarlijks realiseren van een internationale coproductie, waardoor bijdragen van Europese subsidie en internationale coproductiepartners tot de mogelijkheden behoren.

Code Cultural Governance

In 2015 toetste de Raad van Toezicht de Governance Code Cultuur met het eigen bestuur en concludeerde zij dat er aan de code wordt voldaan. Uitzondering hierop is de huidige samenstelling van de Raad van Toezicht waarin de diversiteit van de Raad niet is gewaarborgd. Na het aftreden van enkele leden eind 2013 werden geen nieuwe leden aan de Raad van Toezicht toegevoegd. Een uitbreiding van de Raad van Toezicht is gewenst, waarbij de diversiteit van de Raad aandacht krijgt. In opmaat naar de verdere samenwerking binnen Theater Rotterdam en de daarmee gepaard gaande Raad van Toezicht hebben deze benoemingen tot op heden nog niet plaatsgevonden.

De Raad van Toezicht bestaat uit de volgende leden: Voorzitter: dhr. Jos Baeten; Leden: dhr. Frans Weisglas, dhr. Hans Andersson en dhr. Dick Molenaar.

De risico's voor de bedrijfsvoering van Stichting Wunderbaum zijn in principe beheersbaar. Het grootste risico vormen de gevraagde bijdragen van de structurele subsidiënten; Gemeente Rotterdam en Fonds Podiumkunsten. De in de begroting opgenomen uitkoopsommen, opbrengsten van private fondsen en coproductiebijdragen zijn nog niet allemaal definitief en vormen derhalve eveneens een risico.

Investing: Stichting Wunderbaum huurt ruimtes voor kantoor en opslag, waarbij het onderhoud inclusief is in de huursom. Wunderbaum zal jaarlijks alleen in bescheiden mate investeren in technische apparatuur (€ 2.500 per jaar).

Culturele diversiteit

Het omgaan met mensen met verschillende culturele achtergronden zit in het DNA van Wunderbaum. De expliciet politieke en sociologische thematiek van onze voorstellingen biedt meestal aanleiding tot samenwerkingen met acteurs, muzikanten en burgers met diverse culturele biografieën uit Europa en daarbuiten. Dat was in het verleden zo en zal opnieuw het geval zijn bij projecten als *Cruise*, *Cosmopolis*, *Wie is de echte Italiaan?*, *De geschiedenis van mijn stijfheid*, *White Male Privilege*, *Gated World Ungated* en andere. Het is voor ons vanzelfsprekend geworden om de mensen die deel uitmaken van de gemeenschap waarover we theater maken, te betrekken bij onze productie.

Substantiële samenwerkingsverbanden

Wunderbaum heeft in het afgelopen kunstenplan een samenwerkingsverband opgezet met verschillende bedrijven, instanties en particulieren. Sommige waren eenmalig bij een specifiek project, andere groeiden uit tot langdurige partnerships. Onze partners zijn afkomstig uit diverse beroepsgroepen; uit het bedrijfsleven, overheidsinstanties of het onderwijs. De samenwerking met de partners is gebaseerd op inhoudelijke medewerking bij projecten, met als doel om op termijn tot financiële ondersteuning te komen.

Partners van Wunderbaum zijn architecten (Bureau ZUS), een woningcorporatie (Havensteder / Hofbogen BV), Erasmus University College, Rizoom, Willem de Kooning Academie, Galerie Roodkapje, reclamebureau (KesselsKramer), olietransportbedrijf (Achilles Brandstof-fen/AVIA) en advocatenkantoor (C'M'S').

Andere substantiële samenwerkingen zijn, worden gerealiseerd of worden voortgezet met:

KVS, NTGent, Ann van den Broek, Touki Delphine, De Warme Winkel, RedCat Los Angeles, Monty Antwerpen, Theaterfestival Boulevard Den Bosch, Goethe Instituut Rotterdam, Schwalbe, Stadsschouwburg en Frascati Amsterdam, Theater a/h Spui Den Haag, Ruhrtriennale, Theater der Welt, Oerol, Holland Festival, Hebbel am Ufer, Museum Boijmans van Beuningen, Arminius, Except, Coolhaven Festival, Rechtbank Rotterdam, Instituut voor publieke waarden, DRIFT, St. LOKAAL, BAR, Bird, Schieblock, IFFR, Erasmus University College, Rotterdam Festivals, Imagine 2020, Motel Mozaïque, Operadagen Rotterdam en met de scholen/opleidingen Codarts, Hofplein, Studium Generale Erasmus, Voortgezet Onderwijs Rotterdam en omstreken, Grafisch Lyceum.

b. Publieksbenadering

Voor de marketing en communicatie van onze voorstellingen werken we traditioneel samen met de theaters en festivals (Holland Festival, Boulevardfestival, Theater der Welt, Ruhrtriennale). De inhoudelijke dialoog die daaraan ten grondslag ligt, is vruchtbaar en doeltreffend. Zelf onderhouden we een website, een Facebookpagina en

een Twitteraccount waarin we ons publiek en abonnees op een eenvoudige, heldere manier informeren over onze speellijst en afgelopen en toekomstige projecten.

De verdere media waarmee we ons publiek aanspreken, hebben altijd een uniek en inhoudelijk karakter. Zo gaven we in de afgelopen periode twee tijdschriften uit waarin we de thematiek van *The New Forest* op diverse manieren uitwerkten, in interviews, fotomontages, cartoons, opiniestukken en columns. We doorbraken het klassieke taaldiscours rond theatervoorstellingen en kunstmanifestaties, en namen het redactionele perspectief van een tijdschrift zoals Humo aan. Voor deze nieuwe periode plannen we het reeds beschreven project *ikhouechtvanholland.nl*, een internetplatform waarop we filmpjes plaatsen. We willen hiermee een publiek bereiken dat zich niet aangetrokken voelt tot de klassieke communicatie zoals die door theaters en festivals gevoerd wordt. We spreken nieuwe publieken op een ongewone manier aan.

Wunderbaum speelt meer voorstellingen in lange reeksen op locatie. Als we het inhoudelijk over gated communities hebben, moeten we ons ook daadwerkelijk in verschillende communities bewegen en onze werking buiten de theaters ontplooiën. Inhoudelijk verrijken en verdiepen de beoogde locaties de ideeën voor onze nieuwe voorstellingen. Uit de praktijk is gebleken dat spelen op locatie meer publiek trekt dan spelen in de theaters. Een locatie heeft voor de bezoeker extra aantrekkingskracht en door het spelen van langere reeksen ontstaat er mond-tot-mondreclame. Het actief betrekken van bewoners op een locatie zorgt er voor dat de verbintenis met die bewoners en met het bijbehorende stadsdeel versterkt wordt. Mensen zijn trots als we hun wijk bespelen en als we met organisaties binnen hun netwerk samenwerken.

Locatieprojecten vormen voor de lokale media vaak een interessanter verhaal dan voorstellingen in de theaterzaal. Projecten zijn immers exclusiever, reizen niet de geijkte podia af en hebben een eenmalig karakter. We spelen in op de honger van lokale kranten, radiostations en televisiezenders naar brede maatschappelijke verhalen die aan onze voorstellingen worden opgehangen.

In de afgelopen drie jaar bezochten per jaar gemiddeld 13.500 mensen de voorstellingen van Wunderbaum. Door de verhoging van locatievoorstellingen streeft Wunderbaum naar een jaarlijks publieksbereik van 15.000. De toegangsprijs willen we, voor zover we dat zelf kunnen bepalen en niet van de organiserende theaters afhankelijk zijn, laag en voor een breed publiek aantrekkelijk houden.

Wunderbaum wil niet alleen een groter publiek bereiken, maar ook een grotere verscheidenheid aan toeschouwers. We durven ons toekomstig publiek als talrijker in te schatten, omdat we meer op locatie gaan spelen en omdat we met Theater Rotterdam en de daaraan verbonden internationale coproductanten over nieuwe organen beschikken die een groter en gevarieerder (met name ook internationaler) publiek kunnen bereiken. Door tevens onze publiekswerking af te stemmen op die van Theater Rotterdam bouwen we door gezamenlijke merkversterking een groter en nieuw publiek op.

5. Spreiding

We kijken uit naar het nieuwe publiek dat onze samenwerking met Theater Rotterdam kan opleveren. We blijven intensief in verbinding met onze vaste speelplekken in Nederland en Vlaanderen waarin we de afgelopen jaren sterk hebben geïnvesteerd, waaronder onze kernsteden Rotterdam, Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Antwerpen, Gent. Verder blijven we de speelplekken bereizen waarmee we de afgelopen jaren een band opgebouwd hebben, zoals Breda, Eindhoven, Maastricht, Arnhem en Groningen.

We intensifiëren onze relatie met Holland Festival, Theaterfestival Boulevard Den Bosch, Oerol Terschelling, Theater aan Zee in Oostende en zijn in gesprek met festivals als Noorderzon, Zomer van Antwerpen en Lowlands.

6. Talentontwikkeling (en Innovatie)

Wunderbaum werkt vaak en graag samen met stagairs uit diverse artistieke, organisatorische en administratieve deelgebieden en vormt zo een intensieve leerplek voor heel wat jonge acteurs, producenten, vertalers, marketeers, techniekers. Ook neemt Wunderbaum actief deel aan het Talentontwikkelingstraject van Theater Rotterdam (o.l.v. Tanja Elstgeest). We geven workshops en lessen aan jonge kunstenaars en groepen, en begeleiden projecten als mentor. Vermits deze initiatieven vanuit de werking van Theater Rotterdam worden gedragen, en we dit engagement beschouwen als een bijdrage voor onze alliantie met Theater Rotterdam, vragen we hiervoor geen extra subsidie aan.

Waarvoor we deze module echter graag willen inzetten, is de financiering van het hierboven beschreven project *ikhouechtvanholland.nl*. We weten niet onder welke paragraaf we dit project, dat we in de structuur van het vorige plan onder de noemer 'innovatietoeslag' zouden hebben vermeld, anders zouden moeten plaatsen.

Binnen het afgelopen kunstenplan 2013-2016 heeft Wunderbaum de innovatietoeslag gekregen en deze kans benut om nieuwe formaten te ontwikkelen en de thema's op een andersoortige manier tot bij toeschouwers te brengen: we organiseerden randprogramma's, debatten en thema-avonden, en we produceerden onze langspeelfilm *Stop Acting Now*. Daarin verwerkten we materiaal, discussies en inzichten die we gedurende het *The New Forest*-project verzameld hadden. Vele mensen met wie we hadden samengewerkt, leverden een bijdrage. In die zin was de film een perfect sluitstuk voor *The New Forest*.

De vrijheid die we met de innovatietoeslag kregen, heeft ons veel opgeleverd. We konden ons los van productie- en speeldruk die typisch is voor het theaterbestel, op een andere manier aan onze thema's wijden. Dankzij de randprogramma's en uitgebreide researchperiodes werd de grondslag gelegd voor het grote interdisciplinaire netwerk dat we de afgelopen jaren hebben opgebouwd. Met *Stop Acting Now* kregen we de kans ons op een medium toe te leggen waarmee we weliswaar affiniteit en enige ervaring hadden (zie onze film *Maybe Sweden*, 2006), maar waarin we ons nog veel meer in willen en kunnen bekwamen. Met onze release op het Internationaal Filmfestival Rotterdam bereikten we een nieuw publiek. De film

werd ook in het Segal Theater Center in New York vertoond. Binnenkort is hij op het Theatertreffen in Berlijn en op de televisie bij de VPRO te zien.

Ikhoechtvanholland.nl is het project dat we binnen eenzelfde vrije ruimte zouden willen ontwikkelen. Binnen onze theaterwerking hebben wij geen financiële armslag voor een dergelijk project, dus hopen we dat er een equivalent voor de innovatietoelage kan worden gevonden om ons in de mogelijkheid te stellen, onszelf het medium van de internetkunst eigen te maken.

7. Toelichting op begroting, dekkingsplan en kengetallen

In de normbegroting 2017-2020 zijn de activiteitenlasten verhoogd t.o.v. de voorgaande jaren (2013-2015) omdat het maken van meer locatievoorstellingen meer lasten met zich meebrengt. De beheerslasten zijn enigszins verlaagd omdat de samenwerking met Theater Rotterdam en (internationale) coproductanten een besparing oplevert.

De gewenste bijdrage van de Gemeente Rotterdam is verhoogd naar € 450.000. De reden daarvoor is onze keuze meer op locatie te spelen. Hierdoor haalt WB de EIQ van 38,89 niet. De AIQ van 57,78 halen wij ruimschoots. De opgenomen bijdrage van Fonds Podiumkunsten is, gezien de gewijzigde voorwaarden, maximaal € 462.000. Dit is door het wegvallen van de innovatietoelage lager dan in het vorige kunstenplan, maar het maximale dat Wunderbaum kan aanvragen. Wij vragen echter voor het innovatiewaarde van het plan *ikhoechtvanholland.nl* een extra bijdrage van € 50.000 (zie onder punt 6).

De inkomsten uit sponsoring zijn lager ingezet dan in het vorige kunstenplan. In de praktijk blijkt dat wij jaarlijks zeker het dubbele aan sponsorinkomsten genereren, maar deze worden veelal in natura uitbetaald.

Tot slot

Met *The New Forest* creëerden we in het afgelopen kunstenplan een repertoire van voorstellingen die thematisch sterk samen hoorden. Het waren hoofdstukken in ons verhaal over het verlangen de maatschappij zelf vorm te geven. Over de eigen verantwoordelijkheid, over de grenzen en beperkingen van het persoonlijke engagement.

Met onze nieuwe voorstellingen zoomen we in op de actuele gebeurtenissen in Nederland en Europa. We thematiseren de verharding die we waarnemen bij de houding van subgroepen in de maatschappij, het terugtrekken binnen de eigen grenzen. Daar willen we op onze eigen manier, met de wapens van de theatrale confrontatie, van humor, van directe communicatie, van verwarring en van levensenergie een reflectie en een reactie op bieden.